

Köplagens tillämplighet på aktieöverlåtelser

Description

När man utformar ett aktieöverlåtelseavtal är det av vikt att man har goda kunskaper om vilken lagstiftning som kan bli tillämpbar på aktieöverlåtelsen.

Ett antal olika lagar är, direkt eller indirekt, tillämpliga på företagsöverlåtelser. I första hand regleras köpet av köplagens bestämmelser när det gäller själva överlåtelsen. Avtalslagen och tillämplig konkurrenslagstiftning tillämpas på parternas övriga åtaganden hänförliga till företagsöverlåtelsen. För aktieöverlåtelser blir det också aktuellt att tillämpa ett antal bestämmelser i aktiebolagslagen. Notera dock att denna artikel inte ska uppfattas som en uttömmande redogörelse av tillämplig lagstiftning utan den är inriktad på just köplagens tillämpning på köpet av aktier.

Lös egendom och aktier

Av 1 § köplagen framgår att lagen är tillämplig vid köp av lös egendom. Vad som är lös egendom följer av ett motsatsslut av reglerna i 1 kapitlet och 2 kapitlet i jordabalken där det anges vad som är fast egendom. All egendom som inte är fast egendom enligt dessa regler utgör lös egendom.

Formell tillämplighet

Aktier är lös egendom. Köplagens bestämmelser är därmed formellt tillämpliga på aktieöverlåtelser. Av 3 § köplagen framgår dock att lagen inte ska tillämpas i den mån annat följer av avtalet, av praxis som har uppstått mellan parterna eller av handelsbruk eller annan sedvänja. Köplagen är således dispositiv och bestämmelser i lagen går att helt eller delvis avtala bort.

I köplagens förarbeten anges att lagen i första hand är utformad för att reglera köp av lösa saker. När köpeobjektet har en speciell karaktär – såsom exempelvis aktier – kan det vara motivera att i vissa avseenden göra avsteg från de regler i köplagen som gäller köp av lös egendom i allmänhet.

Uppfattning i rättspraxis

Frågan om huruvida köplagen i dess helhet är tillämplig vid alla olika typer av aktieköp är inte helt klart besvarad i rättspraxis. I Högsta domstolens avgörande NJA 1976 s. 341, som rörde försäljning av samtliga aktier i ett bolag av en enda säljare, tillämpade Högsta domstolen reklamations- och preskriptionsbestämmelserna i köplagen på

överlåtelsen. I ett publicerat skiljeavgörande från 1986 (Stockholms handelskammares skiljedomsinstitut, Årsskrift 1986 s. 47) tillämpade skiljenämnden köprättsliga felregler på en tvist som avsåg överlåtelse av samtliga aktier i bolaget från en säljare (skiljenämnden bestod av hovrättspresidenten Birgitta Blom, advokaten Gotthard Calissendorff och chefsrådmannen Thomas Huldén). Det är emellertid inte självklart att principerna i dessa avgöranden är tillämpbara när överlåtelser av aktier sker från flera säljare.

Uppfattning i den juridiska litteraturen

I den juridiska litteraturen har frågan om köplagens tillämpningsområde vid olika typer av aktieöverlåtelser varit föremål för diskussion. Förespråkare att köplagen ska tillämpas på alla typer av aktieöverlåtelser är Christina Ramberg och Stefan Lindskog. Vid aktieöverlåtelser av marknadsnoterade aktier anser emellertid de båda författarna att det ska föreligga ett begränsat felansvar för säljaren.

Mats Sacklén är av uppfattningen att köplagen formellt sett är tillämplig på aktieöverlåtelser men anser att det i sammanhanget bör göras en distinktion mellan förhandlade och icke-förhandlade köp. Torsten Sandström anser att det mesta talar för att köplagens felregler gäller, i vart fall vid förhandlade aktieköp. Robert Sevenius menar att köplagen är formellt tillämplig på företagsförvärv om inte parterna har avtalat något annat. Anders Johansson menar att köplagens tillämplighet på företagsöverlåtelser bör bestämmas med utgångspunkt i säljarens inflytande i det bolag som säljs. Enligt Anders Johansson har en aktieägare varken skyldighet eller möjlighet att sätta sig in i ett företags inre förhållanden så grundligt att ett ansvar i enlighet med köplagens bestämmelser kan anses motiverat.

Sammantaget föreligger det i princip enighet i den juridiska litteraturen om att köplagen i och för sig är tillämplig vid ett företagsförvärv, åtminstone förhandlade sådana förvärv. Vid icke-förhandlade förvärv eller i vart fall vid köp av mindre aktieposter synes den härskande uppfattningen i litteraturen vara att endast ett begränsat felansvar, om ens något, bör kunna bli aktuellt.

Sammanfattning

Mot bakgrund av vad som anges i förarbetena till köplagen får det framstå som klargjort att lagen inte är utformad för att tillämpas på köp av aktier även om den i och för sig formellt är tillämplig vid aktieöverlåtelser. Köplagen tillåter även en viss anpassningsbarhet när det gäller dess tillämpning. En domstol torde därför inte vara bunden att tillämpa köplagen i dess helhet vid alla typer av aktieförvärv. Köplagens felansvarsregler kan få olika genomslagskraft beroende på de omständigheter som föreligger vid den enskilda aktieöverlåtelsen. När det gäller förhandlade aktieköp av samtliga aktier från en enda säljare med bestämmande inflytande över bolagets verksamhet, talar mycket för att köplagens felregler bör kunna tillämpas på fel i det sålda bolaget. Då det rör sig om icke-förhandlade aktieköp över en marknadsplats för aktiehandel, från ett stort antal mindre aktieägare utan egentligt inflytande över bolaget, bör köplagens felregler som utgångspunkt inte kunna tillämpas mot säljarna.

Vid bedömningen om köplagens felansvarsregler ska tillämpas vid ett visst aktieköp bör man beakta de omständigheter som är utmärkande för den aktuella transaktionen. Det bör då göras en helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter hänförliga till såväl köpeobjektet som köptillfället.

INTER:s affärsadvokater är specialister inom avtalsrelaterad juridik och har stor erfarenhet av att upprätta och tolka avtal som reglerar företagsöverlåtelser. INTER:s affärsadvokater företräder regelbundet klienter vid företagsöverlåtelser.

Category

1. Avtalsjuridik
2. Bolagsrätt

Date Created
2022-10-27
Author
andreas-hagen